

האי מאן דטרקיה נשכו חיויא, ליייתי עוברא דחמרא חירותא עובר הנמצא במעי חמורה לבנה וליקרעיה יקרע האם ויוציא העובר ולותביה עילויה על מקום הנשיכה.

והני מילי דלא אישתכח טריפה שהאם נמצאה שאיננה טריפה.

ק"א — החוא בר קשא יהודי ממונה מטעם המלך דפומבדיתא דטרקיה שנשכו חיויא נחש.

הוה תליסר חמרי חירותא בפומבדיתא, קרעינהו לכולהו ואישתכחו טריפה! הואי חדא חמורה בכהוא גיסא בעבר השני דפומבדיתא, עד דאזלי מיייתי לה עד שהגיעו לשם להביאה אכלה אריה!

אמר לחו אביי: דילמא חיויא דרבנן טרקה, עבר על נידוי חכמים ולכן נשכו נחש דלית ליה אסותא, שאין לו רפואה. דכתיב "ופורץ גדר ישכנו נחש".

אמרו ליה בני פומבדיתא: אין רבינו! אכן כך היה. דכי נח נפשיה דרב, גזר רב יצחק בר ביסנא שיהיו ממעטים בשמחה אותה שנה, דליכא דלימטייה אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא שהיו רגילין להביא לפני החתן והכלה הדס וענפי דקלים בליווי תופים ופעמונים, וגזר שיביאו ללא ליווי התופים והפעמונים. ואזל איהו אמטי אסא וגידמי לבי הילולא בטבלא ועל כך טרקה חיויא ומית.

האי מאן דכרכיה חיויא נכרך הנחש סביבותיו — לינחות למיא ירד לתוך המים, וליסחוף דיקולא ארישא יהפוך סל על ראשו של הנחש. ולהדקיה מיניה יקרב הסל מעט מעט לצד הנחש ויעלהו עליו. וכי סליק עילויה כשיעלה הנחש על הסל — לישדיה

למיא וליסלוק, ימהר להשליכו במים ויברח לו [שאם ינתק את הנחש מעצמו בידים יכעס וישכנו].

האי מאן דמוקני ביה חיויא הנחש כועס ורודף אחריו ע"י שמריח עקבותיו — אי איכא חבריה בהדיה חבירו נמצא לידו, לירכביה ארבע גרמידי ירכיבו ארבע אמות על כתפו כדי להפסיק את העקבות.

ואי לא, אם אין לו חבר לידו, לישואר נגרא ידלג על חריץ מים.

ואי לא, ליעבר נהרא שהמים מפסיקים העקבות.

ובליליא לותביה לפוריא אארבעה חביתא ישים מטתו על ארבעה חביות כדי שהנחש לא יריח את ריחו מיד, וניגנו בי כוכבי יישן תחת כפת השמים שלא יעלה הנחש דרך הגג ויפיל עצמו עליו. ולייתי ארבעה שונרי חתולים וליסרינהו בארבעה כרעי דפורייה יקשרם לארבעה כרעי המטה ולייתי שחפי דקני ענפים וקסמים וכל דבר המקשקש ולישדו התם ליד החתולים דכי שמע קלי כשיבא הנחש ירגישו החתולים ע"י הקשקוש ואבלי ליה.

האי מאן דרהיט אבתריה הנחש רודף אחריו — לירחיט בי חלתא יברח לחולות ששם הנחש לא יכול לרוץ.

האי איתתא דחויא חיויא ולא ידעה אי יהיב דעתיה עילויה אם הנחש מתאוה לה לתשמיש — תשלח מאנה ונשדייה קמיה תפשוט בגדיה ותשליכם לפניו. אי מכרך בהו אם כורך עצמו בכגדיה דעתיה עילויה. ואי לא, לא יהיב דעתיה עילויה.

אמר ליה רבינא לרבא: מהו לשתות מי רגלים בשבת?

אמר ליה רבא: תנינא במתניתין "בל המשקין שותה". ומי רגלים לא שתו אינשי!

שנינו במשנה: חוץ ממזי דקלים.

תנא: "חוץ ממזי דקרים".

ומבארין: מאן דתנא "מזי דקרים" לפי שהם דוקרים את המרה.

ומאן דאמר "מזי דקלים" לפי שיוצאין מן שני דקלי.

וכדמפרש: מאי מי דקלים?

אמר רבה בר ברונא: תרתי תלאי דקלים איבא במערבא, ונפקא עינא דמיא מעין מבינייהו.

כסא קמא מהמים הללו מרפי את הזבל שבמעיים במקצת למי ששותה מהם.

אידך, כוס שני, משלשל מאד.

ואידך כוס שלישי, כי היכי דעיילי — הכי נפקי! המים יוצאים צלולין כפי שנכנסו, כי המעיים כבר נקיים לגמרי.

אמר עולא: לדידי שתי שיכרא דבבלאי, ומעלי מינייהו הם מועילין יותר לנקיון המעיים ממי דקלים.

והוא דלא רגיל ביה ארבעין יומין! השיכר מועיל רק כאשר לא שתה ממנו בארבעים יום האחרונים.

רב יוסף אמר: מי דקרים הוא זיתום המצרי [ונקרא כן לפי שדוקר את המחלה].

מאי תקנתה אם נתן דעתו עליה? תשמש קמיה עם בעלה ותתגנה עליו.

איבא דאמרי: אל תעשה כן דכל שבן דתקיף ליה יצריה של הנחש. אלא תשקול ממזיח ומטופרה תקח משערה וצפרניה ותשדי ביה תזרוק עליו ותימא: דישתנא אנא! דרך נשים לי [ולחש בעלמא הוא, רש"י].

האי איתתא דעייל בה חיויא מרוב תאוה נכנס כולו באותו מקום, ליפסעה יפסקו את רגליה זו מזו ולותבה אתרתי חביתא יושיבוה על שתי חביות רגל אחת על זו ורגל אחת על זו כדי שיפתח רחמה. וליתי בישראל שמנה ולישדי אגומרא ישים על גחלים כדי שיעלה ריח, וליתי אגנא דתחלי סל מלא שחליים וחמרא ריהתנא יין ריחני, ולותבו התם ישימם תחת מושבה. וליטרוקניהו בהדי הדדי יקיש זה לזה את היין והשחליים כדי שיעלה הריח, ולינקוט צבתא בידה יעמוד הכן עם צבת, דכי מירח הנחש ריחא נפיק ואתי. ולישקליה וליקלייה בנורא ישרפנו באש. דאי לא, הדר עילוח יחזור אליה.

שנינו במשנה: כל האוכלין אוכל אדם לרפואה.

ומבארין: "כל האוכלין" — לאיתווי מאי?

לאיתווי טחול שמועיל לשינים ומזיק לבני מעיים. וכרשינין כרתי שמועיל לבני מעיים ומזיק לשינים.

וסלקא דעתין שכיון שהם מזיקים אין הדרך לאוכלן אלא לרפואה ויאסר לאוכלן בשבת, קמשמע לן דהוי מאכל בריאים ומותר.

והא דקתני "בל המשקין שותה" אדם לרפואה לאיתווי מאי?

לאיתווי מי צלפין פרי ששמו צלף בחומין.

ומהו זיתום המצרי? שורין יחד תילתא שערי שליש שעורים ותילתא קורטמי כרכום ותילתא מילחא.

רב פפא אמר: תילתא חיטי ותילתא קורטמי ותילתא מילחא.

וסימניך לזכור מי אמר חיטים ומי אמר שעורים: סיפאני כלי שנותנים בו תמרים ששמו כן, הוא הסימן שיש בו שני סמכ"ן, ורב יוסף ושעורים בשניהם יש סמ"ך [שי"ן מתחלף בסמ"ך].

ושתי לחו בין דבחא לעצרתא בין פסח לעצרת, ורפואתו: דקמיט מי שסובל מעצירות מרפי ליה. ודרפי הסובל משלשול קמיט ליה גורם לעצירות.

שנינו במשנה: וכוס עקריין.

ומבארין: מאי כוס עקריין? אמר רבי יוחנן: ליתיה מתקל זוזא קומא אלכסנדריא שרף אילנות של אלכסנדריא במשקל זוז ומתקל זוזא גביא גילא, ומתקל זוזא כורכמא רישקא כרכום הגן ולישחקינהו בהדי הדדי.

לזבה שתתרפא מהזוב, תשתה תלתא שלשת המינים הללו בחמרא, ולא מיעקרא אינה נעשית עקרה לפי שהיין מפיג את חוזק הסממנים.

לירקונא חולה צהבת, ישתה תרין שתים מתוך השלשה בשיכרא, ומיעקר מלהוליד, אעפ"י שהוא מתרפא מהחולי.

והדרין להא דאמרן: לזבה תלתא בחמרא ולא מיעקרא.

ואמרינן: ואי לא, שאין לה כוס עקריין או שלא הועיל. ליתיה תלתא קפיוזי כלי בגודל שלשה לוגין מלא שמכי פרסאי בצלים פרסיים [שהם גדולים], ונישלוך בחמרא, ונשקיה את הזבה. ונימא לה: קום מזוביך! חדלי מזוביך. [ענין סגולי הוא וכן כל האמור להלן].

ואי לא. לותבה יושיבנה אפרשת דרכים, ק"ב-1 ולינקטה תאחזו כסא דחמרא בידה, וליתי יבא איניש מאחורה מבלי שתרגיש וליבעתה ותיבהל ממנו ולימא לה: קום מזוביך!

ואי לא. ליתי בונא דכמונא יקח מלא אגרוף כמון ובונא דמוריקא כרכום ובונא דשבלילתא תלתן ונישליך בחמרא ונשקיה, ונימא לה: קום מזוביך!

ואי לא. ליתי שיתין שיעי דדנא יקח ששים מכסים של חביות ולשפיה ישפשף בהם את הזבה לאחר שישרה את המכסים במים ולימא לה: קום מזוביך!

ואי לא. ליתי פשטינא עשב שאינו גדל לגובה אלא מתפשט על הארץ ולישלוך בחמרא, ולשפיה ישפשפה בו ונימא לה: קום מזוביך!

ואי לא. ליתי חרנוגא דהיגתא מין עשב הגדל ליד קוצים שנקראים רומיתא, וליקלי ישרוף את העשב, וליסבה בשחקי דכיתנא בקייטא אם הוא קיץ יאסוף את האפר לתוך בגדי פשתן בלויים ובשחקי דעמר גופנא בסיתוא בחורף יאסוף לתוך צמר גפן בלוי.

ואי לא. ליכרי שבע בירי יחפור שבע בורות, וליקלי בהו שבישתא ילדה דערלה ישרוף לתוכם זמורות של כרם חדש שהוא עדיין